



ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА "ДЕЧЈА РАДОСТ" ПАНЧЕВО

**ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ " ДЕЧЈА РАДОСТ" ПАНЧЕВО**

Панчево, јун 2010. године

СТРУКТУРА ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ПУ" ДЕЧЈА РАДОСТ" ПАНЧЕВО

- 1. ПОЛАЗИШТА ПРОГРАМА**
- 2. ЦИЉЕВИ И ПРИНЦИПИ ДЕЛАТНОСТИ
ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА**
 - 2.1. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ПУ" ДЕЧЈА РАДОСТ"
- 3. ЛИЧНА КАРТА УСТАНОВЕ**
- 4. ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА**
 - 4.1. РАДНО ВРЕМЕ
 - 4.2. ОБЛИЦИ РАДА
 - 4.3. ЗАПОСЛЕНИ
 - 4.4. КАПАЦИТЕТИ ОБЈЕКТА
- 5. ПРОГРАМИ**
 - ФУНКЦИЈА ПРОГРАМА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА
 - СХВАТАЊА О ДЕТЕТУ И УЛОГА ПРОГРАМА
 - 5.1. ПРОГРАМ НЕГЕ И ВАСПИТАЊА ДЕЦЕ УЗРАСТА ДО 3 ГОДИНЕ**
 - 5.2. ПРОГРАМ ВАСПИТНО ОБРАЗОВНОГ РАДА НА УЗРАСТУ ОД 3 ДО 5,5 ГОДИНА**
 - 5.3. ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ**
 - 5.4. ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ РАД СА ДЕЦОМ НА ЈЕЗИЦИМА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА**
 - 5.5. ПРОГРАМ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА**
 - 5.6. СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИ ПРОГРАМИ**
 - 5.6.1. ПРОГРАМИ ПОСЕБНИХ ОБЛАСТИ ВАСПИТНО ОБРАЗОВНОГ РАДА
 - 5.6.2. ПРИГОДНИ И ПОВРЕМЕНИ ПРОГРАМИ КОЈИ ИМАЈУ ЗА ЦИЉ ОСТВАРИВАЊЕ КУЛТУРНИХ И РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ ОДНОСНО ОДМОРА ДЕЦЕ
 - 5.6.3. ПРОГРАМИ ПОДРШКЕ ПОРОДИЦИ
 - 5.6.4. ДРУГИ ПРОГРАМИ И ОБЛИЦИ РАДА И УСЛУГА
- 6. СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ**
- 7. ПРОТОКОЛ ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА**
- 8. САРАДЊА СА ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ**
- 9. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА
ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА**
- 10. ФИНАНСИРАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ**
- 11. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**



ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА
"ДЕЧЈА РАДОСТ" ПАНЧЕВО
Ул.Жарка Зрењанина 25
Тел: 013/345-955,354-292
45-148, 351-866
Факс 345-332
dradost@panet.co.yu
www.decja-radost.co.yu

БРОЈ: 328/2
ДАТУМ:23.06.2010.
ПАНЧЕВО

На основу члана 41. Статута Предшколске установе " Дечја радост" Панчево, број: 271/2-2010 и члана 71. и 80. Закона о основама система образовања и васпитања (" Сл. гласник РС " , број 72/2009) , Управни одбор Предшколске установе "Дечја радост" Панчево, на седници одржаној 23.јуна 2010. године, доноси

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ " ДЕЧЈА РАДОСТ" ПАНЧЕВО

1. ПОЛАЗИШТА

Доношење предшколског Програма засновано је законским оквирима и специфичностима Установе:

а) законским оквирима

- Закон о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник" РС број 72/2010) у коме се дефинише предшколски програм предшколске установе
- Основе програма предшколског васпитања и образовања
- Закон о предшколском васпитању и образовању ("Сл. гласник" РС број 18/2010)

б) специфичностима Установе

- Досадашње искуство у раду (Извештаји, Програми и облици рада, посебни облици рада, програми стручног усавршавања...)
- Остварена сарадња са родитељима и локалном средином
- Ресурси којима Установа располаже (материјални, технички, просторни, кадровски...)

2. ЦИЉЕВИ И ПРИНЦИПИ ДЕЛАТНОСТИ ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Циљеви предшколског васпитања и образовања дефинисани Законом су подршка:

- 1) целовитом развоју и добробити детета предшколског узраста, пружањем услова и подстицаја да развија своје капацитете, проширује искуства и изграђује сазнања о себи, другим људима и свету;
- 2) васпитној функцији породице;
- 3) даљем васпитању и образовању и укључивању у друштвену заједницу;
- 4) развијању потенцијала детета као претпоставке за даљи развој друштва и његов напредак.

Принципи предшколског васпитања и образовања:

- *Доступност*

Једнако право и доступност свих облика предшколског васпитања и образовања, без дискриминације и издвајања по било ком основу у складу са Законом.

У Установи је овај принцип видљив кроз: Правилник о критеријумима уписа у установе које обављају делатност предшколског васпитања и образовања на територији града Панчева; стварање услова за неговање културе, традиције и језика националних мањина у оквиру двојезичних група у вртићу (српско-мађарска и српско-словачка васпитна група); укључивање деце са различитим тешкоћама и сметњама у развоју у рад редовних васпитних група, развојну групу као и другачије облике и начине укључивања; документе: "Правила понашања", "Правилник о безбедности деце" и " Програм заштите од насиља"; кроз планирање активности на адаптацији и прилагођавању средине у вртићу и око вртића у смислу доступности и безбедности за сву децу; прилагођавање свих простора у оквиру вртића за боравак деце, како би се уписао већи број деце у односу на постојеће капацитете објеката.

- *Демократичност*

Уважавање потреба и права деце и породице, укључујући право на уважавање мишљења, активно учешће, одлучивање и преузимање одговорности

У Установи се стварају услови за развијање и неговање демократичности као принципа предшколског васпитања и образовања кроз: различите облике информисања на релацијама: васпитач-дете-родитељ; укљученост, заједничко планирање и реализовање различитих активности; могућност избора и уређења простора од стране деце, васпитача и родитеља; укључивање родитеља, деце и васпитача у планирање и реализацију одређених пројеката; рад стручне службе установе (активности социјалног радника, психолога, педагога, Саветовалишта...); кроз стручно усавршавање васпитача који у имплементацији стечених знања и вештина у свакодневном раду поред деце укључују и родитеље (Критичко мишљење, Вртић по мери детета, Индивидуализација као одговор на аутентичне потребе предшколског детета, МЕНСА- НТЦ систем учења, Животне вредности..); активности у оквиру Савета родитеља и Управног одбора као и појединих тимова у које су укључени родитељи.

- *Отвореност*
Грађење односа са породицом, другим деловима у систему образовања (школа), заједницом (институцијама културе, здравства, социјалне заштите), локалном самоуправом и широм друштвеном заједницом
У оквиру установе се иницирају, планирају и реализују различити облици сарадње са установама у области образовања, културе, здравствене и социјалне заштите кроз посебан програм сарадње са локалном средином. Установа остварује сарадњу кроз размену искустава са установама из региона.
- *Аутентичност*
Целовит приступ детету, уважавање развојних специфичности предшколског узраста, различитости и посебности, неговање игре као аутентичног начина изражавања и учења предшколског детета, ослањање на културне специфичности; Све програмске активности у установи, уважавају и прате узраст детета, специфичне потребе и интересовања и у односу на садржаје реализују се у свакодневном раду са децом, или као посебни и специјализовани програми.
- *Развојност*
Развијање различитих облика и програма у оквиру предшколске делатности у складу са потребама деце и породице и могућностима локалне заједнице, континуирано унапређивање кроз вредновање и самовредновање, отвореност за педагошке иновације.
Установа са једне стране прати промене и актуелности на нивоу струке, са друге стране прати потребе локалне средине и организује различите понуде и облике рада, укључује се у активности и манифестације на различитим нивоима, а у наредном периоду акценат ће бити на активностима у оквиру процеса вредновања и самовредновања и увођења одређених стандарда.

2.1. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ПУ" ДЕЧЈА РАДОСТ"

- * Трасирање и управљање стратегијом развоја предшколске установе као модерне, динамичне и отворене установе која ослањајући се на дугогодишњу традицију и искуство, прати научана достигнућа и уважава и ствара нове трендове у области услуга у образовању.
- * Унапређивање сарадње са релевантним институцијама на локалном, покрајинском и републичком нивоу
- * Стручно усавршавање свих профила
- * Унапређивање сарадње и међуљудских односа у Установи
- * Унапређивању материјалног и социјалног положаја запослених
- * Увођење ИСО стандарда у Установу
- * Реализација циљева и активности планираних Предшколским програмом и Годишњим програмом рада за школску 2008/09 годину
- * Реализација програмских активности у оквиру рада ДКЦ-а као и додатне понуде комерцијалних програма намењених деци која нису обухваћена организованим обликом рада у оквиру Установе
- * Инвестиционо и текуће одржавање

3. ЛИЧНА КАРТА УСТАНОВЕ

Предшколска установа " Дечја Радост" у свом саставу има:

- 17 вртића на територији целог града
- централну кухињу
- управну зграду

" БУБАМАРА" ул. Светог Саве 89

Вртић је смештен у старом делу града, а наменски је изграђен 1979.године .Због близине бувљака у вртићу бораве деца различитих националности.Деца узраста од 1 до 6,5 година обухваћена су радом у седам васпитних група.

" ЛЕПТИРИЋ" ул Браће Јовановића 57

Вртић наменски изграђен, 1979 године, у самом центру града.У циљу излажења у сусрет потребама родитеља, сви адекватни простори у објекту су претворени у радне собе, тако да у објекту функционише 10 васпитних група.

" ЛАСТА" ул Змај Јовина 19

Вртић у центру града у Змај Јовиној улици,солидно опремљен стари адаптирани објекат са лепо уређеним двориштем, намењен је за полудневни боравак деце. У сарадњи са Иницијативом за инклузију и Оснивачем, кроз пројекат Интеграције деце са посебним потребама, ради једна интегративна група .

" ШВРЋА" ул Др Касапиновића 1а

Вртић у самом центру града, стари адаптирани објекат, специфичан по томе што у њему бораве три групе деце јасленог узраста. У објекту се налази и група деце мешовитог узраста у поподневним , вечерњим часовима – тзв " Смена".

" КЕКЕЦ" ул Др Касапиновића 21

Вртић се налази у центру града у адаптираном простору који датира из 1910 године у коме бораве три обданишне групе.

" ВЕВЕРИЦА" ул Јована Бјелића бб

Наменски изграђен вртић 1976 године, у насељу Стрелиште. Специфичност овог објекта је управо и његова предност- приземан објекат са великим и пространим собама и ограђеним и уређеним двориштем.У вртићу кроз девет васпитних група, јалсица и обданишта.

" СУНЦЕ" ул Браце Петров 50

Вртић у насељу Топола, смештен је у адаптираној кући, намењен је рализацији полудневног боравак, којим је обухваћена једна група деце.

" ЛАНЕ" ул Жарка Зрењанина 57

Вртић у ширем центру града, у старој кући, намењен за боравак деце најстаријег узраста у две васпитне групе.

" КОЛИБРИ" ул Милана Обреновћа 4

Вртић се налази у насељу Тесла у приземљу стамбене згарде, са две обданишне групе, вртић је функционално опремљен.

" ЦВРЧАК" ул Кеј Радоја Дакића бб

У приземљу стамбене зграде, на тамешком кеју, смештен је вртић са две обданишне групе. Простор је и поред извесних проблема доведен до добре и функционалне опремљености и уређености.

" СЛАВУЈ" ул Браће Јовановића 115

Један од већих и наменски грађених вртића, смештен је у насељу Котеж. Обухвата рад са децом јасленог узраста, полудневни и целодневни облик рада, кроз тринаест васпитних група. Проблеми у вртићу односе се на константно велики број захтева за упис у овај објекат, постојања листе чекања и велике свакодневне присутности деце.

" НЕВЕН" ул Гробљанска 17

Вртић смештен у старој кући у насељу Војловица. У објекту бораве четири групе деце, забавишног и обданишног облика рада. Специфичност овог вртића је у томе што је то једини објекат у коме се рад организује на језицима националних мањина.

" БАМБИ" ул Милана Обреновћа бб

Наменски изграђен вртић 1973 године и највећи објекат у граду, налази се у насељу Тесла. У вртићу постоји четрнаест група јасленог, обданишног и полудневног боравка. У вртићу је смештена и стручна служба Установе и Световалиште за родитеље.

" ЉИЉАН" ул Милоша Требињца 2-4

Налази се у адаптираном простору некадашњег Диспанзера са пет васпитних група. У рад вртића је, од 1995 године укључена група деце оштећеног слуха, која су интегрисана у редовне групе.

" ПУПОЉАК" ул Дринска бб

Од 1980. године, наменски изграђен објекат у насељу Содара, са девет васпитних група, јаслица и обданишта, рад се у вртићу одвија по центрима.

" ЧУПЕРАК" ул Вељка Влаховића бб

Наменски грађен 1984. године у насељу Стрелиште. Обухвата рад кроз десет васпитних група јасленог, обданишног и забавишног узраста.

" ПЕТАР ПАН" ул Козарачка нова бб

Наменски грађен 2008. године, у насељу Младост. Обухвата кроз рад четрнаест васпитних група децу јасленог, обданишног и забавишног узраста.

← " УПРАВА" ул. Жарка Зрењанина 25

← Налази се у адаптираном простору старе породичне куће. У малом броју просторија обављају се сви послови у домену рачуноводствених, административних и руководећих послова.

"КУХИЊА" ул Војводе Петра Бојовића 15

Налази се у адаптираном простору старе породичне куће, у коме је максимално искориштен сваки простор у функцији производног дела кухиње.

И поред тога увек има простора за додатна улагања у унапређење процеса припреме хране.

4. ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА

У Установи рад се организује у оквиру 17 вртића, централне кухиње, техничке и административне службе.

4.1. РАДНО ВРЕМЕ

Програм предшколског васпитања и образовања у предшколској установи "Дечја радост" остварује се у трајању:

- целодневном 11 сати дневно
- полудневном 4 сата дневно

Предшколски програм остварује се током радне године и то од 01. септембра текуће године до 31. августа наредне године.

У складу са потребама процеса рада, пословања и остваривања општег интереса, радно време је регулисано Статутом и Одлуком о радном времену у предшколској установи "Дечја радост" Панчево број 533 од 29.10.2009. године

Радно време вртића је:

- целодневни боравак од 05,30 до 16,30 часова (радno време васпитног особља у првој смени је од 05,30 до 11,30 часова, а у другој смени од 10,30 до 16,30 часова);
- полудневни боравак са једном сменом од 07,30 до 12,30 часова;
- полудневни боравак са две смене од 07,30 до 17,30 часова (радno време васпитног особља у првој смени је од 07,30 до 12,30 часова, а у другој смени од 12,30 до 17,30 часова);
- „смена“ од 11,30 до 22,30 часова (радno време васпитног особља у првој смени је од 11,30 до 17,30 часова, а у другој смени од 17,30 до 22,30 часова);
- стручна служба од 08,00 до 14,00 часова;
- остало особље има осмочасовно радно време у оквиру радног времена вртића.

Радно време Кухиње је:

- прва смена од 05,00 до 13,00 часова
- трећа смена од 21,00 до 05,00 часова
- народна кухиња (субота) од 05,00 до 12,00 часова.

Радно време управне зграде је:

- од од 07,30 до 15,30 часова.

Изузетно од претходног става радно време за курира и запослене у служби одржавања је од 07,00 до 15,00 часова

4.2. ОБЛИЦИ РАДА

Васпитно-образовни рад са децом организује се у васпитним групама, које су формиране за децу истог или различитог узраста.

Рад је организован кроз:

- обухват деце од 1 до 3 године у **јасленим** групама
- обухват деце од 3 до 5,5 година у **обданишним** групама
- обухват деце од **5,5 до 6,5 година** у оквиру обавезног **припремног предшколског програма у целодневном боравку** и кроз **четворочасовни програм** рада-полудневни боравак.
- обухват деце од 1 до 6,5 година у оквиру рада "**смене**"

Кроз наведене облике рада Установа обухвата око 50% предшколске популације на територији града Панчева.

У вртићу "Љиљан" ради једна васпитна група за децу са оштећеним слухом.

У вртићу "Ласта" у сарадњи са ИЗИ "ВеликиМали" реализује се програм рада развојне групе у коју су укључена деца са различитим тешкоћама у развоју и одређен број деце са оштећењем вида са којом се реализује посебан програм рада.

Закона је предвидео могућност уписивања деце узраста од 6 месеци у јаслене групе. Сагледавајући интересовања родитеља и могућности Установе, у школској 2010/11. години, нису уписана деца узраста од 6 месеци, а Установа ће у сарадњи са оснивачем предузети кораке у циљу стварања услова за обухват и ове деце.

4.3. ЗАПОСЛЕНИ

Услови које треба да обезбеди Установа, а односе се на социјалне, васпитно-образовне, здравствене и хигијенске потребе деце, резултовали су следећим стручним профилима запослених: руковођење ;секретар установе и шеф рачуноводства;медицинске сестре, педијатријског и васпитачког смера; медицинске сестре на превентиви; васпитачи ; стручни сарадници: психолог , педагог, ликовни педагог и педагог за физичку културу; сарадници: социјални радник, нутрициониста, радници на пословима одржавања хигијене; радници на пословима исхране (кувари,сервирке); техничко особље и административни радници.

Број извршилаца по профилима дефинише се за сваку радну годину годишњим планом рада и систематизацијом, на основу одлуке директора о броју и структури васпитних група.

4.4. КАПАЦИТЕТИ ОБЈЕКТА :

НАМЕНСКИ ГРАЂЕНИ ОБЈЕКТИ

НАЗИВ ОБЈЕКТА	Бр. обј.	КАПАЦИТЕТ		површина објекта (m ²)	УРЕЂЕНОСТ ДВОРИШТА
		БР ГРУПА	БР ДЕЦЕ		
“БУБАМАРА”	“1”	6	126	1000	Ограђено
“ЛЕПТИРИЋ”	“3”	6	140	1096	Ограђено и уређено
“ВЕВЕРИЦА”	“8”	6	124	1150	Ограђено и уређено
“СЛАВУЈ”	“15”	9	196	1480	Не постоји
“БАМБИ”	“17”	12	254	1833	Ограђено и уређено
“ПУПОЉАК”	“19”	6	140	1096	Ограђено и уређено
“ЧУПЕРАК”	“20”	6	126	1000	Ограђено и уређено
" ПЕТАР ПАН"	"21"	8	176	2200	Ограђено и уређено-

АДАПТИРАНИ ОБЈЕКТИ

НАЗИВ ОБЈЕКТА	Бр. обј.	КАПАЦИТЕТ		Површ. објекта	УРЕЂЕНОСТ ДВОРИШТА
		БР ГРУПА	БР ДЕЦЕ		
“ЛАСТА”	“4”	2	50	150	Уређено
“ШВРЋА”	“6”	3	46	304	Уређено
“КЕКЕЦ”	“7”	3	68	267	Уређено
“СУНЦЕ”	“9”	1	26	61	Уређено
“ЛАНЕ”	“10”	2	52	150	Не постоји засебно двориште
"КОЛИБРИ"	"11"	2	44	192	Не постоји
“ЦВРЧАК”	“14”	2	44	211	Не постоји
“НЕВЕН”	“16”	4	100	230	Уређено
“ЉИЉАН”	“18”	5	100	820	Уређено

Капацитети вртића одређени су на основу норматива о броју деце и броја радних соба у објекту.

Број деце која се уписују у васпитну групу, истог узраста, јесте:

- од 6 месеци до 1 године 7
- од 1 до 2 године 12
- од 2 до 3 године 16
- од 3 до 4 године 20
- од 4 године до поласка у школу 24

Број деце у групи припремног предшколског програма је 26.

5. ПРОГРАМИ

➤ ФУНКЦИЈА ПРОГРАМА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА

Примена програма подразумева побољшање основних услова за рад у предшколским установама, утврђивање педагошких стандарда у организовању услова за рад са децом, као и подизање нивоа стручне оспособљености васпитача.

Предшколским васпитањем и образовањем обезбеђује се остваривање права сваког детета да се укључи у институционализован облик васпитно образовног рада, задовољавање развојних потреба деце, потреба породице и друштва.

Средина у којој дете живи треба да допринесе унапређивању физичког и менталног здравља и пружи најбоље подстицаје дечјег раста, развоја и учења.

Систем васпитања је отворен за све оне који својим утицајем доприносе развоју деце (родитељи, шира и ужа средина).

Рад у овом узрасту доприноси припреми детета за оно што га чека у школи, и уопште касније у животу.

Компензаторска функција предшколског васпитања и образовања доприноси ублажавању социјалних и културних разлика.

Предшколско васпитање и образовање кроз одговарајуће програме, поступке, конкретне садржаје и активности омогућава задовољавање индивидуалних потреба деце пратећи њихов темпо развоја

➤ СХВАТАЊА О ДЕТЕТУ И УЛОГА ПРОГРАМА

Основе програма полазе од хуманистичког схватања природе детета и његовог развоја.

- Дете је активно, интерактивно, креативно биће.
- Дете је физички, сазнајно, социјално, афективно биће, активно у процесу васпитања.
- Поштовање и уважавање дететове личности – оно што јесте, може, свесно својих могућности.

Конкретизовање циљева и задатка кроз активности омогућује да дете створи позитивну слику о себи, развија поверење у себе и друге, јача самосталност, сазнајане могућности, учи се социјалним, моралним, етичким нормама, учи да препозна и изрази своје емоције и потребе, да их задовољи на адекватан начин и да се у процесу њиховог задовољења ослања на сопствене снаге као и да тражи помоћ и подршку околине.

Суштина васпитно-образовног процеса је очување, подстицање, оплемењивање могућности и својстава детета уз обезбеђивање услова за нормални, физички, интелектуални, социјални, емоционални, морални развој.

Основе програма нуде општу, заједничку орјентацију која се развија у конкретне програме рада који су примерени деци, условима, потребама, могућностима.

Било која варијанта у концепцији програма рада полази од неколико важних показатеља, а то су:

- наглашена активност детета у процесу
- довољно могућности за слободну игру

- довољно доживљаја, искустава, сазнања, узора, времена, материјала што све ставља дете у активног носиоца свог развоја.

У планирању и реализовању активности на јасленом узрасту и у млађим обданишним групама, медицинске сестре и васпитачи стављају нагласак на активности које су у функцији лакше и боље адаптације детета и јачању његове самосталности. Овим активностима се поклања пажња и на старијим узрастима, док се, у складу са сазнајним могућностима деце одређеног узраста уз поштовање индивидуалних разлика и уважавање културолошких специфичности наше средине, планира онај део програмских активности које се односе на образовне процесе.

5.1. ПРОГРАМ НЕГЕ И ВАСПИТАЊА ДЕЦЕ УЗРАСТА ДО ТРИ ГОДИНЕ

Основни задатак васпитања деце раног узраста је очување, подржавање и оплемењивање спонтаног израза детета у односу на околину и поштовање његове индивидуалне особености у откривању света и развоју.

Васпитање и негу деце до три године реализују медицинске сестре васпитачи и лица која имају одговарајуће више образовање, односно одговарајуће високо образовање на студијама првог степена на којима су оспособљена за рад за децом јасленог узраста – васпитачи.

Основни задаци су :

- очување и унапређивање здравља деце (кроз активности превентивно здравствене заштите)
- неговање, подстицање и оплемењивање спонтаног развоја детета (кроз различите системе и облике активности и игре)
- уважавање специфичности узраста и индивидуалних потреба детета
- стварање повољне социјално емотивне климе и структурирање васпитне средине која задовољава потребе и мотивише дете

Период адаптације је посебно важан период у процесу прилагођавања детета на нову средину и из тог разлога се пажљиво планирају активности које детету омогућују лакши боравак у групи.

Активности које се реализују са циљем међусобног упознавања и адаптације, спадају у домен сарадње са родитељима: кроз индивидуалне контакте, родитељске састанке - "Пре првог корака", поделу штампаног материјала – лифлета које израђују у сарадњи са стручном службом Установе, "отвореност јаслица", тј. могућност да се у летњем периоду обиђе вртић са својим дететом и борави краћи период у групи, а све у циљу упознавања родитеља деце која крећу у вртић, са оним што чини живот и рад у јаслицама и изврше потребне припреме за укључивање детета у јаслице.

На овом узрасту је јако важно јединство неге и васпитања што значи да све животне ситуације доприносе васпитању и развоју и полако прерастају у заједничке организоване облике рада.

У богаћењу дечјег искуства и подстицаја развоја планирају се посебни задаци садржаји и активности у оквиру :

- игре
- моторичких активности
- сензо-перцептивних активности

- социјално емотивних односа
- музичко ритмичке активности
- графичко- ликовне активности
- интелектуалне активности
- језичке активности
- активности драматизације

О свим планираним активностима, адаптацији деце, праћењу и посматрању деце, сарадњи са родитељима и локалном средином, медицинска сестра васпитаач води одговарајућу документацију кроз дневник рада .

Поред Основа програма, при планирању и реализацији рада са децом на овом узрасту, сестре се руководе и специфичностима и карактеристикама конкретне групе деце, тако да у планирању рада се обухвате следећи сегменти:

- превентивно-здравствена заштита;
- нега и васпитне активности у току неге;
- посебне васпитне активности: социо-емоционални односи, моторичке активности и игре, развој чулне осетљивости и опажања, музичко-ритмичке активности, интелектуалне активности и игре, графичко-ликовне активности и језичке активности;
- активности на отвореном простору;
- богаћење васпитне средине,
- сарадња са родитељима
- посматрање, праћење, документовање дечјег развоја
- вредновања процеса рада и планирање

Запажања о развоју деце и процеса рада имају за циљ: очување достигнутог степена психофизичког развоја васпитне групе, конкретизацију задатка и креирање планова за наредни период.

При планирању и реализацији активности у раду са децом, медицинске сестре васпитачи користе следеће приручнике: "Корак по корак 1" "Активности за рад са децом до 3 године" и "Програм рада са децом до 3 године".

Унапређење квалитета васпитно образовног рада у јаслицама одвија се кроз едукацију сестара, примену акредитованих програма, праћење и евалуацију. У оквиру актива јасленог узраста формирани су тимови за : физички развој; музичко-ритмичке активности; говор и комуникацију; истраживачке активности; графичко-ликовне активности , са циљем разрађивња појединих аспеката васпитно образовног рада, припрему и укључивање у неопходну обуку, разраду теме, примену и праћење ефеката.. Своје активности тимови приказују кроз рад актива унутар Установе као и ван Установе кроз сусрете и стручна окупљања.

5.2. ПРОГРАМ ВАСПИТНО ОБРАЗОВНОГ РАДА НА УЗРАСТУ ОД ТРИ ДО ПЕТ ГОДИНА И ШЕСТ МЕСЕЦИ

У целодневном боравку приоритетни задаци васпитно образовног рада са децом од 3 до 5,5 година су :

- стварање повољне средине за учење и развој
- богаћење и подстицање дечјег развоја и напредовања кроз социјални, емоционални, физички и интелектуални развој
- праћење развојних и индивидуалних карактеристика
- остваривање што боље сарадње на различитим нивоима, васпитач – дете, васпитач- васпитач, дете- дете, васпитач – родитељ, васпитач – шире окружење...

Наведени задаци реализују се кроз планирање и развијање тема, садржаја, активности чије је полазиште дато у Основама програма и на основу чега се врши операционализација од стране васпитача (конкретни циљеви, садржаји и активности)

У Установи се програм васпитно образовног рада реализује кроз два модела званично дата кроз основе програма: модела А и модел Б. Реализујући основе програма присутни су индивидуални модели који нису у супротности са Основама програма предшколског васпитања и образовања, настали као ефекат комбиновања и усаглашавања различитих модела у свакодневној пракси васпитача уз уважавање специфичности сваког вртића и његовог окружења, те из тога проистекле потребе за грађењем индивидуалности и јединствености у погледу програмске понуде и одговора на аутентичне потребе деце, васпитача и родитеља. Заједнички приступ ове групе образовних модела је у полазишту да се суштина образовања састоји у целомитом развоју детета, а да је учење процес раста и сазревања. Саставни део свих програмских модела који се примењују је разрађена целина која говори о планирању и евалуацији као сталним и повезаним процесима

Васпитно образовни програм се планира, реализује и прати на нивоу групе, на нивоу тима (више група), на нивоу вртића и Установе како би у складу са конкретним карактеристикама вртић био аутентично место живљења, учења, игре, раста и развоја детета. Специфичности сваког вртића, потребе, интересовања, могућности деце у групи, на нивоу вртића као и на нивоу Установе у великој мери одређују планирање, праћење и евалуацију рада на индивидуалном плану, на плану тимова и на нивоу Установе.

Како би се пракса васпитно–образовног рада мењала, унапређивала, а пре свега системски кроз сталну евалуацију, потребно је формирати тимове на нивоу објеката и на нивоу Установе који би планирали пратили и вредновали поједине аспекте васпитно образовног рада, а организовањем тих активности у погледу формирања и рада тимова, координира Педагошки колегијум.

Обједињујући искуство у непосредном раду са ефектима стручног усавршавања, потребама и могућностима најнепосреднијег окружења вртића и савременим научним трендовима, васпитачи на нивоу тимова у вртићима/ Установи планирају активности, начине и облике рада, садржаје, радионице...у области:

- **Екологије** : " Еко почетница", "Ми смо земљани", "Еко школа", Срце за планету, Еко Квиз, Био-башта..
- **Саобраћајног васпитања** : Дани саобраћаја на нивоу Установе, "Квиз – Шта знаш о саобраћају", Окружна смотра предшколских установа јужнобанатског региона" ...

- **Подстицања интелектуалног развоја деце предшколског узраста** : "МЕНСА-НТЦ систем учења", Развој критичког мишљења", "Руке у тесту".. ;
- **Пружања подршке социо- емоционалном развоју**: "Развој самопоштовања", "Кругови пријатељства", "Животне вредности", "Чувари осмеха, "Програм заштите будућег развоја детета"..
- **Очувања традиције и културних вредности свог народа и упознавање са културом и обичајима других народа**: " Са децом око света", "Керамика, традиција", Дечје игре некад и сад", Радост дружења деце и одраслих поводом различитих обичаја и празника.
- **Здравствено- превентивних активности**: Превенција деформитета равних стопала- Шта све јача моја стопала", "Програм здраве исхране", "Чист зуб- здрав зуб"....;
- **Драмских активности** : " Од игре до позорнице", "Драма у играма са децом", "Драмска почетница", Више од игре- драмски метод у раду са децом

Наведени садржаји помажу васпитачима у избору и планирању тема, садржаја и активности. Сви тимови кроз своје планове и програме обухватају: активности у раду са децом, активности са васпитачима (у смислу размене искустава, ставова, пружања подршке...) као и активности које имају за циљ сарадњу са породицом.

Програмске основе за рад са децом од 3 до 5,5 година, подразумевају да васпитачи у планирању издвоје циљеве, руководећи се начелима рада, сагледавајући основну функцију и улогу вртића, имајући у виду ко све и како може да буде део васпитно образовног процеса (сарадња) и водећи рачуна о детету и његовом окружењу.

Програмски садржаји и задаци дати у Правилнику о општим основама предшколског програма, у реализацији кроз месечно-недељно-дневно планирање захтевају поштовање:

- узрасних могућности деце
- различитих аспеката развоја
- индивидуализације у раду
- актуелности у животном окружењу
- показатеља праћења рада (евалуација)
- остварене сарадње са родитељима и средином

Кроз развијање планираних тема преточених у садржаје и активности прати се и подстиче физички развој, социо- емоционални, интелектуални, развој комуникације.

Кроз систем игара и активности (перцептивне, моторичке, откривачке, радне, здравствено- хигијенске активности, активности изражавања...) даје се подршка детету да упозна себе, развије слику о себи и свету који га окружује.

5.3. ПРИПРЕМНИ ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Припремни предшколски програм је део обавезног деветогодишњег васпитања и образовања и остварује се у оквиру предшколског васпитања и образовања.

Припремни предшколски програм остварује се у Установи кроз два организациона облика:

- полудневни, четворочасовни рад са децом
- целодневни , кроз рад припремних група у обданишту

Трајање припремног предшколског програма у Установи је у периоду од септембра до јуна месеца.

За нашу средину вредно је напоменути да је и до сада овакав облик рада био организован и то са великим процентом обухвата деце у години пред полазак у школу.

Полазишта развијања припремног предшколског програма су:

- У концепцији васпитно-образовног рада , као динамичног, флексибилног, интерактивног, отвореног процеса у функцији развоја детета- део развоја је и припрема за полазак у школу...
- У схватањима о детету, о игри, учењу..
- У схватањима о улогама детета, одраслог, средине..
- У програмској оријентацији....
- У садржајима, активностима..
- У животном контексту...

Циљ васпитно- образовног рада у оквиру припремног предшколског програма је да допринесе:

- целовитом развоју детета
- развоју способности
- проширењу искуства
- богаћењу сазнања о себи, другима и свету око себе,

а што све чини основ за даље нове облике учења и укључивања у различите токова живота и рада при чему је школа прва степеница.

Припремни предшколски програм се остварује у складу са Општим основама, са понуђеним моделима и доприноси физичкој, социјалној, емоционалној и интелектуалној готовости и мотивацији детета за полазак у школу.

У години пред полазак у школу задаци васпитно -образовног рада су :

- подстицање осамостаљивања детета
- пружање подршке физичком развоју
- јачање социо-емоционалне компетенције
- пружање подршке сазнајном развоју
- неговање радозналости
- подстицање креативности и уважавање индивидуалности

Припремни предшколски програм реализује се кроз два програмска модела, а у пракси је могућа и комбинација модела. Који програмски модел ће користити одлучује васпитач на основу детаљног упознавања са оним што је дато кроз Правилник о општим основама предшколског програма , досадашњег искуства у личном раду, вредносне оријентације , конкретних услова.

У односу на важан аспекта дечјег развоја коме се у години пред полазак у школу поклања нарочита пажња: **говор и комуникација**, важно је истаћи да се активности, игре и садржаји који су у функцији подстицаја, не свде само на графомоторичке вежбе, већ су интеграција различитих области васпитно образовног рада које унапређују сазнајне способности, перцепцију, комуникацију, друштвеност, говор, машту, стваралаштво, ситну мускулатуру... и надовезују се на принципе који су фундирани у раду на претходним узрастима: развој комуникационих способности, развијање интересовања и увођење у свет писане речи, упознавање и тумачење текста, увођење елемената графичке припреме, неговање говорног стваралаштва..

Друга важна област рада са децом у години пред полазак у школу: **подстицање логичког- критичког мишљења** и развој сазнајних способности. Математичка сазнања су иницијација за развој логике, интелектуалну активност, унутрашње процесе опажања и схватања просторних односа, логичких операција, развијање појма геометријских облика, временских односа... и није им циљ стицање математичких дефиниција и формула.

Улога васпитача је да креира средину, ослушкује потребе и уважава личност детета, посматра у којим правцима деца воде активност, подстиче самосталност детета, посредује у припреми активности и по потреби буде у улози помагача. Да у реализацији свих активности ствара и развија партнерске односе са децом, да образује модел понашања и да у свим фазама документује свој рад.

5.4. ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ РАД СА ДЕЦОМ НА ЈЕЗИЦИМА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Основе програма пружају могућност деци у вишекултурној средини да усвоје различите облике комуникације:

- очување и развој националног и културног идентитета;
- упознавање националне културе;
- усвајање матерњег језика;
- проширивање и успостављање различитих културних веза
- развијање позитивних ставова према култури других националности, прихватање и толеранција различитости.

У складу са заинтересованошћу родитеља за извођење васпитно-образовног рада на језику националне мањине, програм се реализује двојезично у мешовитим групама: српско-мађарској и српско-словачкој васпитној групи.

Овакав облик рада реализује се у вртићу “Невен” у насељу Војловица.

5.5. ПРОГРАМ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА

Програм инклузивног образовања у Установи има за циљ да, у складу са Законским и другим прописима као и на основу досадшњег искуства, дугорочно унапреди рад са децом са сметњама у развоју, инвалидном децом и децом из маргинализованих и осетљивих друштвених група и да им обезбеди ново, *једнако право*

на образовање и *доступност* образовања и васпитања, без дискриминације и издвајања деце

Установа дуги низ година укључује децу са посебним потребама у редовне групе, уз непосредну сарадњу са релевантним институцијама, организацијама и родитељима ради избора најадекватнијег облика и начина њиховог укључивања.

Та настојања су прерасла у посебан програм "Интегративни вртић" који подразумева већу и адекватнију укљученост деце са посебним потребама у живот и рад вртића уз додатно ангажовање стручњака посебних профила.

Тимови за инклузивно образовање

1. Стручни тим за инклузивно образовање (на нивоу Установе)

Чине га стручњаци различитих профила: представник васпитача, стручни сарадници установе (психолог, педагог, социјални радник), представник родитеља и, по потреби, стручњак ван установе, подржен од стране локалне самоуправе).

2. Тимови за пружање додатне подршке детету (тимови за индивидуалну подршку)

Чланови тима: васпитач, родитељ, односно старатељ, стручни сарадници, асистент и стручњак ван установе, на предлог родитеља.

Тимови подршке праве индивидуалне образовне планове за свако дете за које се процени да има потребу за додатном подршком, уколико је добијена сагласност родитеља.

Стручни тим за инклузивно образовање:

Стручни тим за инклузивно образовање доноси **Програм инклузивног образовања**, у коме се дефинишу процедуре, поступци и обавезе Тима за пружање додатне подршке:

- начин проналажења и препознавања деце за коју се претпоставља да им је потребна посебна подршка;
- упис новог детета са тешкоћама у развоју у вртић;
- садржај и начин вођења документације о детету;
- израда ИОП-а;
- задаци и обавезе чланова ИОП тима;
- писање и садржај индивидуалног образовног плана;
- праћење и евалуација ИОП-а.

Обезбеђивање одговарајуће подршке и/или сервиса

Уколико се установи да је детету потребна одговарајућа подршка, установа ће осигурати приступ **интерресорној комисији** преко Дома здравља.

Закон о ОСОиВ уводи и **педагошког асистента**, који пружа подршку деци, васпитачима и стручним сарадницима.

Асистент детета може бити **родитељ, асистент, педагошки асистент или други пратилац детета**. Чланови ИОП тима учествују у дефинисању улоге педагошког асистента (уколико га има).

Индивидуални образовни план (ИОП)

Писани документ, којим се утврђује прилагођен и обогаћен начин образовања и васпитања детета и подразумева *индивидуализовање приступа и метода*.

Циљ: постизање оптималног укључивања детета у редован васпитно-образовни процес и његово осамостаљивање у вршњачком колективу.

ИОП доноси Педагошки колегијум, на предлог Стручног тима за инклузивно образовање.

Родитељ даје сагласност за спровођење ИОП-а.

ИОП се доноси и вреднује тромесечно у првој години уписа детета, а у свакој наредној години на почетку полугодишта.

Шта садржи ИОП – кораци у прављењу

- Детаљан опис актуелног нивоа функционисања
- Индивидуалне карактеристике детета (снаге, потребе, интересовања)
- Детаљан опис области за коју се планира подршка
- Циљеве и исходе који се желе постићи
- Облике, типове, нивое, садржаје и учесталост подршке
- Структуру тима и задатке чланова тима
- Праћење и вредновање постављених циљева и задатака
- Динамику састанака

Процедуре, поступци и обавезе чланова иоп тима

- **Проналажење и препознавање деце** за коју се претпоставља да им је потребна додатна подршка
- **Упис новог детета са тешкоћама у развоју у вртић** (ко одлучује, на који начин се уписује и на основу којих критеријума; шта након уписа,...)
- **Садржај и начин вођења документације** (опис функционисања, ИОП формулари, приоритетне области, начин подршке и исходи, динамика састанака, поновне процене детета, оствареност циљева и задатака, модификације плана).
- **Израда ИОП-а** (формирање чланова и координатора тима, процена статуса детета, развојни ниво детета, дечји радови, скупљање података за процену, план акције,...)
- **Задаци и обавезе чланова тима** (васпитача, стручних сарадника, родитеља и асистената)
- **Писање и садржај ИОП-а – образац** (профил детета: податке о адаптацији, приоритетне области, тренутни статус, циљеви, међукораци, типови и нивои подршке)
- **Праћење и евалуација ИОП-а** (поновна процена детета од чланова ИОП тима, утврђивање остварености циљева и задатака ИОП-а, писање извештаја:

Извештај васпитача треба да садржи: похађање вртића; типичне активности детета – групне, игра се само или не, колико често и дуго,...; програмске активности (како их прихвата, да ли учествује или не, како га подстицати, у ком делу дана се реализују,...; емоционални тон (каког је расположења било генерално, како реагује на фрустрације, шта га радује, растужује,...); комуникација се осталом децом, са одраслима,... разлике у односу на раније; ванредни догађаји; сарадња са родитељима, стручним сарадницима, асистентима; тешкоће – било које врсте, уколико их је било.

Извештај стручног сарадника: опис ИОП-а за претходна два месеца; приоритетне области; циљеви и активности које су реализоване, како их дете прихвата, да ли је било измена у односу на планирано; сарадња са родитељима (да ли је постојала, да ли су прихватили сугестије, задатке за рад код куће, повратне информације са других третмана, уколико их има,...); опсервација детета (као се дете понашало за време опсервације, шта је радило, да ли је било пасивно или активно, укључено или не, каквог је било расположења,...); рад са дететом из програма (уколико је било активности, које су, са којим циљем, како је дете реаговало,...); сарадња са васпитачима и асистентима; тимски рад (да ли је реализован састанак тима, ако да, описати ток, навести ко је био присутан,...); тешкоће – било које врсте, уколико их је било.

Паралелно са овим облицима активности, Установа континуирано остварује услове за стручно усавршање васпитача у овој области рада као неопходног дела стручног усавршавања.

5.6. СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИ ПРОГРАМИ

У оквиру предшколског програма реализују се и посебни програми који имају за циљ богаћење садржаја васпитно образовног рада са децом, оставривање културних и рекреативних активности, оставривање подршке породици и други програми и облици рада и услуга.

5.6.1 ПРОГРАМИ ПОСЕБНИХ ОБЛАСТИ ВАСПИТНО ОБРАЗОВНОГ РАДА

Имају за циљ подстицање дечјег развоја и проширење искуства у одређеној области. Ови програми се реализују у оквиру Установе или у сарадњи са одређеним институцијама.

- ЛИКОВНА РАДИОНИЦА – активности у оквиру ликовне радионице осмишљене су са циљем да развијају креативност и машту код деце паралелно кроз програм обучавања различитим техникама ликовног изражавања. Намењена је деци узраста од 4 до 7 година и деци нижих разреда основне школе. Програм рада ликовне радионице реализује ликовни педагог у сарадњи са васпитачем једном недељно у вртићу " Лане", у периоду од октобра до маја.
- РАЗВОЈНА ГИМАНСТИКА- по свом садржају представља допуну редовним активностима физичког васпитања и има за циљ развијање координације покрета, спретности и вештине, правилан развој. Нарочита пажња се поклања вежбама за превенцију и корекцију деформитета стопала, кроз радионичарски рад са децом који креира и реализује педагог за физичко васпитање у сарадњи са сестрама на превентиви и васпитачима. Радионице овог типа се реализују и у раду са родитељима.
- ПЛЕСНЕ АКТИВНОСТИ- Програм обуке учења плеса за децу предшколског узраста, реализују васпитачи након обуке кроз акредитоване програме.
- МАЛА ШКОЛА ШАХА- намењена је деци најстаријег узраста. У претходном периоду направљени су први кораци у имплементацији овог програма, кроз упознавање васпитача са могућностима примене елемената шаха у функцији подстицања одређених аспеката дечјег развоја(логичко-математичких појмова, пажња, сазнајне могућности..)

- ДРАМСКИ СТУДИО- формирање тима васпитача који су заинтересовани и имају афинитета за истраживање драмског израза кроз сопствено глумачко ангажовање, рад са децом, израду лутака за драматизацију и организацију представа са децом.
- ХОР И ОРКЕСТАР- формирање тима заинтересованих васпитача и осмишљавање активности које би се реализовале у вртићима на тему музике. Један од приоритета овог тима је формирање дечјег хора-на нивоу Установе и паралелно са тим формирање дечјег оркестра..
- "ВАЈАРНИЦА"- формирање тима заинтересованих васпитача, опремање простора, израда плана рада који обухвата сегмент рада са васпитачима и сегменте рада који се односе на рад са децом и родитељима у керамике, вајања, примењене уметности.

5.6.2. ПРИГОДНИ И ПОВРЕМЕНИ ПРОГРАМИ КОЈИ ИМАЈУ ЗА ЦИЉ ОСТВАРИВАЊЕ КУЛТУРНИХ И РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ ОДНОСНО ОДМОРА ДЕЦЕ

Неки од ових програма се већ више година реализују у Установи и са правом могу понети квалитет- традиционални. Значај ових програма је вишеструк, како за саму Установу, тако и за локалну заједницу чији је она неодвојив део.

Садржаји ових програма имају за циљ подстицање дечјег развоја, богаћење активности са културалним садржајима, развој стваралаштва, активности рекреације и одмора.

- ЛИКОВНА КОЛОНИЈА- Овај програм се реализује једном годишње током летњег периода, на Дивчибарама у трајању од 10 дана. Сваке године око 50-оро деце предшколског узраста у пратњи 6-7 васпитача, кроз покрет, облик, боју у непосредном раду и доживљавању са академским сликарима истражује и јача своје стваралачке способности.
- ЛИКОВНА КОЛОНИЈА "ЧАРДАК"- Ликовна колонија у трајању од седам дана се реализује у раду са децом из предшколских установа из Војводине и Србије. 50-оро деце заједно са својим васпитачима, ликовним уметницима ствара и ужива у прелепом амбијенту Делиблатске пешчаре.
- ЕКО ШКОЛА- Реализује се истовремено са Ликовном колонијом, на Дивчибарама. Еко школа је намењена деци узраста од 5 до 10 година. Око 40-оро деце, са 4-5 васпитача и два реализатора реализују креативне-еколошке и психолошке радионице које имају за циљ развој еколошке свести у најширем смислу.
- СПОРТСКЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ – " Крос најмлађих", " Мој живот је покрет" , "Олимпијада предшколаца" су активности које ће се организовати по посебном садржају у којима учествују деца најстаријих група. Ове манифестације су део целокупних активности које се на тему физичког васпитања реализују у вртићима.
- СПОРТСКИ КАМП "ЧАРДАК"- У току школске године се организује: јесењи, пролећни и летњи спортски камп за децу најстаријег узраста, која кроз радионице (играчко-скакачку, санагаторску, брзинску, возачку...) са својим васпитачима и стручним сарадником за физичко јачају своје тело, спорсткни и такмичарски дух, дисциплину, односе сарадње, друже се и уживају током седам дана боравка у Делиблатској пешчари.

- ТЕМАТСКЕ ИЗЛОЖБЕ – На нивоу града у сарадњи са Градском библиотеком , Центром за културу, Музејом... реализују се изложбе дечјих радова насталих на ликовним колонијама на Дивчибарама и Чардаку
- КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ У ОКВИРУ ДКЦ- Дечји културни центар је почео са радом школске 2005/06 године и постао је место окупљања и рада васпитача и деце пре свега у области ликовног стваралаштва. То је такође и место на коме се периодично организују представљања вртића и остварује сарадња са другим образовним и културним институцијама у граду. Савет ДКЦ-а донеће посебан програм у коме ће дефинисати облике рада, садржај и динамику.
- ПРЕДСТАВЕ ЗА ДЕЦУ – саставни део програмске оријентације Установе је организација и реализација позоришних представа за децу. Понуду представа дечјих позоришних кућа , на основу препоруке стручне службе усваја Савет родитеља , тако да се позоришне представе одржавају у вртићима у периоду од октобра до маја, ритмом једном месечно. На основу искуства у претходном периоду и става Педагошког колегијума , вртићи са територије центра града позоришне представе гледају у Центру за културу.
- МАНИФЕСТАЦИЈЕ- учешће на манифестацијама које су у организацији Удружења васпитача: "Ала је леп овај свет" , "Етно фестивал", "Добра Играчка", "Банатско пролеће" Учешће на манифестацијама на нивоу града, као што су: Базар здравља, Дан града, Дан екологије, Светски дан заштите животне средине и други значајни тематски датуми. Васпитачи ће у договору са ликовним педагогом кроз рад са децом узети учешћа на различитим ликовним конкурсима.

➤ ОДМОР И РЕКРЕАЦИЈА

Свакодневни васпитно-образовни рад са децом предшколског узраста подразумева равномерно смењивање активности, одмора и рекреације. Поред редовних, свакодневних рекреативних активности, одмора у вртићу, боравка на ваздуху, Установа организује и друге облике одмора и рекреације, у складу са интересовањем родитеља, одлуком Савета родитеља што је регулисано Годишњим планом

- вртић у природи
- зимовање
- летовање
- једнодневни тематски излети и екскурзије

5.6.3. ПРОГРАМИ ПОДРШКЕ ПОРОДИЦИ

Сарадња између предшколске установе и породице је од највећег значаја за остваривање циљева васпитно- образовног рада и полази од становишта да породица има кључну улогу у животу детета. Упознавање са основним карактеристикама породице (социјални, културни, економски, образовни статус...) доприноси развоју сарадње на начин који одговара породици и доприноси остваривању основних циљева и задатака васпитно-образовног процеса. Континуирана сарадња вртића и породице

доприноси, како развоју детета и унапређивању рада васпитача тако и развоју родитељске улоге.

Програми у области сарадње са породицом усмерени су пре свега на јачање родитељске компетенције и имају социо- едукативни, а повремено и терапијски карактер.

- РАД САВЕТОВАЛИШТА – редован облик рада стручне службе у вртићу "Бамби" , реализује се једном недељно у периоду од 11 до 17 часова.О раду саветовалишта родитељи добијају информацију од васпитача, а сусрети се могу заказати директно са стручном службом. или преко васпитача.
- САРАДЊА СА ПОРОДИЦОМ- Основни принципи сарадње са породицом базирају се на неговању партнерског односа, поштовању личности и улоге родитеља,широкој понуди разних могућности за укључивање родитеља,уважавању идеја родитеља, идеји да сарадња као процес захтева време, стрпљивост и заједничку одговорност,професионалном односу према информацијама добијеним од родитеља,поштовању приватности породице.

👉 Облици сарадње са породицом

Непосредна комуникација васпитача и родитеља - посета вртићу, разговор у време довођења и одвођења, индивидуални разговори..

Писана комуникација - панои,кутак за родитеље, поруке,брошуре, портфолио, индивидуалне бележнице

Учешће родитеља у раду са децом- у договору са васпитачем / сестром родитељ може да се укључи као реализатор неких активности, као сарадник васпитачу у реализацији активности или да пружи подршку детету у процесу адаптације , као и у организацији различитих манифестација и дешавања .

Родитељски састанци – са циљем упознавања родитеља са животом и радом вртића, тематски у односу на васпитно – образовни рад, васпитање и образовање детета

Посебан вид укључивања родитеља у живот и рад Установе је кроз рад **Савета родитеља**

- ШКОЛА ЗА РОДИТЕЉЕ- социо-едукативни програм, који се кроз радионичарски облик рада реализује са заинтересованим родитељима.
- РАД СЕСТАРА НА ПРЕВЕНТИВИ – активности сестара на превентиви пружају подршку породици у развијању и неговању здравствене културе, имају едукативни карактер и реализују се кроз:Мотивисање родитеља на активну сарадњу у циљу унапређења здравља деце кроз: родитељске састанке; едукација путем слика, паноя, плаката (адаптација, развојна мапа, азбука здравља, вакцинација, принципи исхране, заразне болести, садржај вежби за стопала, лична хигијена, најчешће болести у колективу, здравље зуба, у здравом телу здрав дух, шта све чини моје здравље, штетне материје по здравље, хигијена руку, израда постер календара, радионице на одређену тему)

По програму Здрав вртић рад превентивне службе са децом припремних група, која су на дужем болничком или кућном лечењу.

- ПОДРШКА ПОРОДИЦИ У ОСТВАРИВАЊУ РАЗЛИЧИТИХ ПРАВА ИЗ ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛАНЕ ЗАШТИТЕ- кроз рад социјалног радника пружа се родитељима помоћ и подршка у погледу информисања о могућностима и начинима остваривања права из области социјалне заштите.

- У циљу успешније сарадње васпитачи/ медицинске сестре васпитачи/ стручна служба периодично врше евалуацију облика сарадње са породицом.

5.6.4. ДРУГИ ПРОГРАМИ И ОБЛИЦИ РАДА И УСЛУГА

Кроз увиде у интересовања и афинитете васпитача, специфичности средина у којима се налазе поједини вртићи, потреба родитеља и праваца у којима желимо да развијемо поједине вртиће у смислу специфичности и аутентичности понуде програма планираће се конкретни пројекти са циљем обogaћивања програмске понуде намењене деци и родитељима, кроз акционе планове сваког вртића (играонице, рад суботом, дечји клуб..)

- УЧЕЊЕ СТРАНОГ ЈЕЗИКА-Циљ ових програмских активности је да деца на овом узрасту на њима прилагођен начин, савладају елементе енглеског језика, да им се подстакне и подржи интересовање за учење страних језика.Орагнизација учења старног језика дефинисана је одлуком Савета родитеља у Годишњем плану рада.
- ЕДУКАТИВНИ ПР ЦЕНТАР- наставак започете едукације кроз низ предавања на тему "Кризне ситуације и кризни ПР" и организовање рада Едукативног ПР центра у коме би се вршила едукација запослених у предшколској делатности на тему организације, комуникације на свим нивоима и односа са јавношћу.Овај програм би био тржишно оријентисан.

6. СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

Полазећи од Основа програма и континуираним радом на развоју свесности о нужности одржавања и унапређивања квалитета рада са децом, као интерни стандард се развија потреба за стручним усавршавањем као саставним делом личног раста и развоја запослених, а самим тим и Установе у целини.

Васпитачи, медицинске сестре- васпитачи, стручни сарадници, сарадници и остали профили имају прилику да буду укључени у програме стручног усавршавања који им омогућавају квалитетнију реализацију у различитим доменама рада, а План стручног усавршавања је део Годишњег плана Установе за сваку школску годину.

У планирању стручног усавршања обухваћене су одређене целине:

- полазишта за развијање програма васпитно образовног рада : упознавање са основама програма; праћење савремених педагошких достигнућа и сазнања о детету, карактеристикама и улози коју има у васпитно образовном процесу и споственом развоју; развијање конкретних програмских активности уз уважавање индивидуалних, културолошких и социјалних специфичности (циљеви, задаци, садржаји, активности...); свесност о значају и важности циклуса: праћење-планирање-реализација-евалуација
- одређивање кључних актера- носилаца активности: васпитачи, медицинске сестре, стручна служба, родитељи, реализатори-аутори акредитованих програма
- утврђивање динамике планираних активности стручног усавршавања: током целе школске године, у одређеним временским периодима уз континуирано праћење

- одређивање начина реализације-облика стручног усавршавања : индивидуални, кроз рад актива, програм рада стручне службе, радионице, састанке, реализација акредитованих програма, стручни сусрети, размена искустава...

- начини имплементације стечених сазнања и искустава у свакодневну праксу и евалуација

7. ПРОТОКОЛ ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА

Програмска је оријентација наставак примене и даље разраде започетих активности везаних за заштиту и превенцију деце од насиља, са основним циљем осигуравања безбедних и оптималних услова за несметан боравак и рад, као и заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања. Установа тежи да креира климу у којој се учи и негује толеранција свих интересних група (дете, васпитач, родитељ,...)

ПЛАН РАДА ТИМА ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

- ✓ У Посебном протоколу су представљене превентивне активности и дефинисане процедуре у заштити деце од насиља, у којима је прецизирана улога свих који су укључени у живот и рад васпитно- образовне установе.
- ✓ Посебни протокол је обавезујући за све који учествују у животу и раду васпитно- образовне установе, а намењен је деци, васпитачима, стручним сарадницима, директорима, наставном особљу, родитељима, старатељима и представницима локалне заједнице.
- ✓ Општи циљ Посебног протокола је унапређивање квалитета живота деце применом: **мера превенције** за стварање безбедне средине за живот и рад деце и **мера интервенције** у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање у установама.
- ✓ Предшколска установа је формирала Тим за заштиту деце од насиља.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

- Програм заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања се односи на свакодневни рад са децом и родитељима
- Надовезује се на Протокол и чини конкретизацију активности и садржаја који као део програмских активности негују добре односе.
- Документа Установе: Посебни протокол за заштиту предшколске деце од насиља, злостављања и занемаривања у Предшколској установи, „Дечја радост“ Панчево, План рада тима, Програм заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања презентовани су и усвојени на Управном одбору Установе, Савету родитеља, Педагошком колегијуму, Педагошком већу, а истовремено сваки запослени има обавезу да се информише детаљно о овим документима .
- Програм заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања је могући оквир активности које се у сваком вртићу и васпитној групи

могу искористити као полазиште за конкретизацију и креирање нових активности.

8. САРАДЊА СА ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ

У развијању и неговању принципа отворености и повезаности Установе/ вртића са друштвеном средином и најнепосреднијим окружењем полази се од уважавања карактеристика средине: вишенационална средина; урбана средина, развијена инфраструктура; богата културна традиција; више (али и даље недовољно) спортских терена и објеката , зелених површина, река са уређеним кејом; развијена мрежа основних (9) и средњих школа (7); развијена мрежа здравствених институција (Развојно саветовалиште , Диспанзер, Установе социјалне заштите, културне институције ..); развијена мрежа невладиних организација; висок степен загађености животне средине

У сваком вртићу и његовом окружењу постоје значајни ресурси који се користе и реализују кроз специфичност сваког вртића и развијање понуде додатних, посебних програма. Отвореност Установе да из средине узме оно што је потенцијал и претвори то у своју снагу уз уважавање потреба окружења има за ефекат организовање различитих програмских активности за децу и ван редовних облика рада и отвора простор за сарадњу Установе са другим релевантним институцијама из окружења (школе, спортска друштва, музеји, позоришта..)

Планира се разноврсна сарадња са друштвеном средином. Неке од планираних активности су:

- сарадња са културним институцијама током године,
- учешће на ликовним конкурсима
- посета школама и библиотекама је садржај рада свих вртића током целе године;
- сарадња са клубовима за стара лица
- сарадња са здравственим установама
- сарадња са установама, фирмама и предузећима
- сарадња са медијима.

9. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОСТВАРИВАЊА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА

Праћење и вредновање остваривања Предшколског програма Установе одвијаће се у складу са Општим основама предшколског програма. Евалуација планираних програмских циљева, задатака и садржаја заснована је на посматрању, евидентирању, извештавању и информисању, који су у функцији преиспитивања васпитне праксе у односу на постављене циљеве и очекиване ефекте.

Праћење остваривања предшколског програма реализоваће се на више нивоа (на нивоу Установе, тимова, вртића, групе) и кроз различите технике и облике рада:

- стално праћење и посматрање деце, планирање и праћење процеса реализације, увид у ефекте, продукте...(на нивоу групе, вртића, Установе)

- евиденција рада тимова, педагошког колегијума, кроз записнике и извештаје
- годишњи извештај рада Установе

Евалуација је континуирани процес и у функцији је унапређивања васпитне праксе што за ефекат има стално развијање и унапређивање програма

У складу са Правилником о вредновању и самовредновању који треба да ступи на снагу укључићемо се различите сегменте тог процеса почев од едукације васпитача и медицинских сестра .Кроз процес евалуације васпитачи ће бити у прилици да објективно и критички сагледају квалитет свог рада и уоче оне сегменте у којима је евидентан раскорак између прокламованих циљева и задатака и постављених стандарда с једне стране и реалног стања васпитне праксе с друге стране.

У функцији сталног мењања, унапређивања васпитно образовне праксе, сагледавања места и улоге Установе, сваког појединца и његовог ангажовања, у Установи се системски примењују начела евалуације и самоевалуације. Низ едукативних активности на ову тему и формирање Тима за евалуацију на нивоу Установе има за циљ неговање и јачање културе евалуације као неизоставног сегмента у континуираном процесу неговања аутентичности сваког вртића и специфичности програмске понуде.

Динамика и облици рада у оквиру Тима за евалуацију, конкретна подручја и начини вредновања за школску годину биће детаљније представљени у Годишњем плану рада Установе.

10. ФИНАНСИРАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ

Делатност васпитања и образовања, исхране, неге, превентивно- здравствене и социјалне заштите остварује се кроз обезбеђење средстава из:

- буџета града Панчева (делатност се финансира на основу закона у висини 80% трошкова)
- буџета Републике Србије (финансирање припремног предшколског програма у делу финансирања програма)
- буџета АП Војводине (финансирање "трећег детета" по одлуци покрајинске скупштине)
- уплата родитеља
- осталих прихода (спонзорства, донације...)

У циљу обезбеђења функционисања установа средства за финансирање делатности усмеравају се на: плате и остала примања запослених са обавезним порезима и доприносима, материјалне трошкове, материјал за рад са децом, дидактику, инвестиционо одржавање и текуће одржавање објеката постројења и опреме.

Додатни програми рада реализују се по одобрењу Савета родитеља и финансирају се од стране родитеља, а остварују се на принципу добровољног опредељења родитеља за укључивање деце. На основу опредељења Савета родитеља Установа закључује уговор са реализаторима програма који се остварују ван радног времена вртића.

Годишњим планом рада установе прецизно се планира коришћење средстава у току радне године кроз буџет града Панчева и финансијски план Установе.

11. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Предшколски програм, као и његове измене и допуне, доноси се на начин и по поступку утврђеним законским прописима и општим актима.

Измене и допуне Предшколског програма врше се по потреби ради усаглашавања са насталим променама у току његовог остваривања.

ПРЕДСЕДНИК
УПРАВНОГ ОДБОРА

Милица Вељковић